

Сілінтін Олена Василівна,
*викладач професійно-теоретичної підготовки
(II категорії) державного
професійно-технічного навчального закладу
«Конотопський професійний аграрний ліцей»*

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА УРОКАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Сучасне суспільство вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих та економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства. Саме ці пріоритети лежать в основі реформування сучасної загальноосвітньої школи, головне завдання якої – підготувати компетентну особистість, здатну знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому і професійних ситуаціях. Тому актуальним завданням сучасної школи є реалізація компетентісного підходу в навчанні, який передбачає спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетенцій особистості. Результатом такого процесу має бути сформованість загальної компетентності людини, яка включає сукупність ключових компетенцій і є інтегрованою характеристикою особистості.

Проблема запровадження компетентісного підходу до навчання та засоби його практичної реалізації висвітлюються відомими психологами, педагогами і методистами (Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Овчарук, О. Локшина, О. Пометун, Л. Парашенко, О. Савченко, Дж. Равен).

Аналізуючи поняття та суть компетенції, можна зробити висновок, що компетенція – це вимога чи норма до освітньої підготовки здобувача освіти. Відзначається роль ключових компетенцій, загальних для всіх професій та спеціальностей, універсальних у різних ситуаціях. На основі співставлення думок

та поглядів вище названих науковців можна зробити висновок, що компетентність по відношенню до компетенції виступає як інтегративне поняття, що характеризує людину як суб'єкта, який реалізує в практичній діяльності компетенції, якими він володіє [4].

Компетентнісний підхід при викладанні предметів професійно-теоретичної підготовки в першу чергу має забезпечувати формування тих компетентностей у галузі освіти, які є необхідним компонентом життєдіяльності кожної людини.

В основу побудови змісту навчання на уроках професійно-теоретичної підготовки й вимог до професійної підготовки здобувачів покладено компетентнісний підхід, відповідно до якого кінцевим результатом є сформовані на основі здобутих знань, вмінь і навичок, досвіду навчальної та життєвої діяльності, вироблених ціннісних орієнтацій, позитивної мотивації предметна ІКТ-компетентність та ключові компетентності, зокрема інформаційно-комунікаційна, навчальна, комунікативна, математична, соціальна, громадянська, здоров'язбережувальна.

Відмінною рисою освітніх стандартів, що розробляються сьогодні є новий підхід до формування змісту та оцінки результатів навчання на основі принципу: від «знаю і вмію» – до «знаю, вмію та вмію застосовувати на практиці». Саме такі вміння, як здатність застосовувати знання на практиці, проявляти самостійність у постановці завдань та їх вирішення, брати на себе відповідальність під час вирішення виникаючих проблем, – складають основу поняття «компетентність» [2].

Формування ІКТ-компетентності здобувачів – один із пріоритетних напрямів розвитку сучасної професійної освіти. Інформаційно-комунікаційна компетентність як ключова – це здатність ефективно використовувати ІКТ у навчальній, дослідницькій і повсякденній діяльності задля вирішення інформаційних задач. Формування ключової інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів, зміст якої є інтегративним, відбувається у результаті

застосування ІКТ під час вивчення всіх предметів навчального плану, реалізації діяльнісного, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів [7].

ІКТ-компетентність включає в себе такі компетентності:

1. Технологічна компетентність.
2. Дослідницька компетентність.
3. Модельна компетентність.
4. Методологічна компетентність.
5. Алгоритмічна компетентність.

Розглянемо детальніше сутнісні характеристики складових ІКТ-компетентності.

Технологічна – володіння сучасними засобами ІКТ (пристроями і пакетами програм) для розв'язування поточних задач у сьогоденному інформаційному суспільстві та в майбутньому суспільстві знань; усвідомлення комп'ютера як універсального автоматизованого робочого місця (АРМ) для будь-якої професії.

Алгоритмічна - передбачає володіння базовими поняттями теорії алгоритмів, базовими алгоритмами і сучасними засобами конструювання алгоритмів; усвідомлення комп'ютера як універсального виконавця алгоритмів і як універсального засобу конструювання алгоритмів; опанування сучасними системами розробки програмного забезпечення, у тому числі візуального, алгоритмічного.

Модельна – це володіння базовими поняттями теорії моделей, поняттями комп'ютерного моделювання, усвідомлення комп'ютера як універсального засобу інформаційного моделювання; опанування професійними пакетами комп'ютерного моделювання для різних освітніх галузей та навчальних предметів (математики, природознавчих, суспільнознавчих тощо).

Дослідницька – передбачає володіння засобами ІКТ та методами застосувань і наукових досліджень у різних галузях знань (математика, природознавство, суспільствознавство, естетична культура, мова і література, технології, здоров'я і

фізична культура); усвідомлення комп'ютера як універсального технічного засобу автоматизації навчальних досліджень; опанування автоматизації навчальних досліджень загального призначення та за профілем навчання.

Методологічна – це необмежені можливості і можливі обмеження застосування засобів ІКТ для розв'язування соціально й індивідуально значимих задач сьогодні й у майбутньому; усвідомлення комп'ютера як основи інтелектуального технологічного оточення; методологічні, технологічні, етичні обмеження застосувань ІКТ [1].

Предметна ІКТ-компетентність розглядається як здатність здобувачів застосовувати в конкретній життєвій та навчальній ситуації, в тому числі проблемній, набуті знання, уміння, навички, способи діяльності щодо добору відповідних ІКТ та їх використання для пошуку необхідних даних, їх аналізу, організації, перетворення, зберігання, передавання з дотриманням етичних і правових норм та вирішення завдань предметної галузі [6].

Предметна ІКТ-компетентність здобувачів виявляється у таких ознаках:

- розуміння наукових основ предмету, фундаментальних понять і питань створення опрацювання даних, принципів побудови функціонування засобів інформаційних і комунікаційних технологій;
- вміння аналізувати прості інформаційні процеси, що відбуваються у живій природі, суспільстві та техніці, будувати інформаційні моделі реальних об'єктів і процесів;
- здатність раціонально використовувати комп'ютер, комп'ютерні засоби, мережні технології та програмні середовища для вирішення компетентнісних задач, які виникають в конкретній життєвій і навчальній ситуаціях та пов'язані з пошуком й опрацюванням даних, їх зберіганням, поданням і передаванням;

- здатність алгоритмічно мислити під час планування, організації діяльності, зокрема навчальної; здатність ефективно планувати і організовувати свою діяльність з використанням ІКТ;
- здатність спілкуватися та співпрацювати з використанням ІКТ для виконання різноманітних завдань, в тому числі комплексних;
- готовність дотримуватись правових і морально-етичних норм під час роботи з даними і програмними продуктами; вміння безпечно працювати з комп'ютерним і комунікаційним обладнанням, використовувати засоби захисту даних [2].

Важливою умовою впровадження компетентнісного підходу на уроках професійно-теоретичної підготовки є організація навчання на основі сучасних педагогічних технологій і методів, які допомагають у формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності здобувачів. До найбільш ефективних належать,

- метод проектів;
- інтерактивні форми роботи;
- дистанційне (онлайн) навчання: «для всіх, всюди та завжди»;
- мобільні технології, відкритий контент;
- динамічне навчання (персональна освітня траєкторія, гейміфікація);
- хмарні технології та спільна робота;
- інтерактивні підручники, сенсорні інтерфейси;
- візуалізація даних та їх аналіз [5].

Нові технології навчання на основі інформаційних і комунікаційних технологій дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань [3].

Таким чином, оволодіння ключовими компетентностями є невід'ємною складовою підготовки здобувачів до навчання у вищих навчальних закладах та майбутньої професійної діяльності, сприяє створенню умов для зростання активної творчої особистості, інтелектуальному розвитку, формуванню умінь застосовувати

нові знання, діяти, прагнути саморозвитку, озброює практичними навичками пошукової та науково-дослідної діяльності, прикладними вміннями виконання різних видів робіт з навчальних дисциплін, моделювання власного шляху розвитку.

Список використаної літератури

1. Самойленко Н. І. Формування інформаційних компетенцій на уроках інформатики в основній школі. Компетентнісні засади змісту освіти в 11-річній школі. Київ: Оберіг, 2013. № 1. С. 435-439.

2. Дмитренко К. А., Коновалова М. В., Семиволос О. П., Бекетова С. В. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності: метод. посіб. Х.: ВГ «Основа», 2018. 119 с.

3. Морзе Н., Барна О., Вембер В., Кузьмінська О. Система компетентнісних завдань як засіб формування компетентностей на уроках інформатики. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2015. №4. С. 17-27.

4. Морзе Н. В., Гладун М.А., Дзюба С. М. Формування ключових і предметних компетентностей учнів робото-технічними засобами STEM-освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. Науковий журнал. 2018. Том 65. №3. С. 37-52.

5. Компетентнісний підхід на уроках інформатики. Укл. Кошарук О.О. Журнал «Інформатика в школі». № 12 (96). 2016.

6. Овсієнко Л. (2017) Компетентнісний підхід до навчання: теоретичний аналіз. Педагогічний процес: теорія і практика (Серія: Педагогіка). №2 (57). 82-87.

7. Богачков Ю. М. Ухань П. С. Милашенко В. М., Сагадіна О. Ю. Інформаційно-комунікаційні інструменти побудови індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників. Інформаційні технології і засоби навчання, 2018, Том 64, №2. с 23-38. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2164/1336>.